

UNESCOVE mreže šol. Spomnim se, da nas je pasijon očaral kot izjemen dramaturški dosežek, a hkrati presunil zaradi izjemne brezčasne izpovednosti sporočila. Menim, da je Škofjeloški pasijon zaslužen uvrščen na seznam žive kulturne dediščine kot vrhunska kulturna dobrina, podedovana iz preteklosti. Uvrstitev Škofjeloškega pasijona na UNESCOV seznam nesnovne dediščine bi Škofjo Loko postavil na mesto, ki ji zaradi očuvanja dediščine patra Romualda tudi pripada.

Gimnazija Novo mesto, 30. marca 2014

Polonca Kukec
profesorica geografije in zgodovine

Ko človek prvič dobi v roke monografsko knjigo Škofjeloški pasijon 2009, je že to prvo srečanje zanj impresivno. V njem se sama od sebe vzpostavi po eni strani neverjetna bližina, po drugi pa svojevrstna spoštljiva distanca, ki izzove ponižno pripravljenost na srečanje z doslej neznano skrivnostjo.

Ob prelistavanju monografije se mi je ob pregledu vsebine v hipu porodila misel na nekakšno trinitaričnost te knjige. O tej govorimo, ko poskušamo s človeškimi pojmi in besedami pojasniti skrivnost Boga. V Sveti Trojici je en Bog v treh osebah, kot Oče, kot Sin in kot Sveti Duh. Vendar se nam ljudem te osebe vedno razodevajo vsaka na svoj način, pa kljub temu vsaka razodeva isto in celotno resničnost Boga. Nekaj podobnega izkusimo, ko prebiramo to monografijo...

Knjigo tvorijo trije glavni sestavni elementi. Najprej je ta knjiga odlična fotomonografija fotoumetnika Zvoneta Pelka. Drugi in vsebinsko osrednji element predstavlja zgodovinski esej Igorja Grdine, vrhunskega zgodovinarja, poznavalca značilnih atropoloških sledi v vseh obdobjih človeške zgodovine, od človeških začetkov do danes. Tretjič pa to knjigo bistveno zaznamuje tudi podrobna kronologija uprizarjanj škofjeloškega pasijona izpod peresa Alojzija Pavla Florjančiča, ki najprej umesti začetek uprizarjanj v davno leto 1721 in nato skrbno beleži vse ponovitve, dopolnitve in prilagoditve do današnjih dni. Vsak od teh treh avtorjev na sebi lasten način predstavi ta pasijon tako, da ostaja njegov prispevek svoja celota, ki se na koncu zlije v celoto vseh treh. Tako dobi kompletan knjižni volumen tisto monumentalno obliko, ki človeka ne pušča neprizadetega. Vsak od teh treh avtorjev na svoj način prispeva k temu, da knjiga bralca prvenstveno nagovori kot celota in ga izziva, da se osrednjemu sporočilu tega pasijona potem približuje na vsebini primeren, torej kar se da poglobljen način. Tega dela preprosto ne moreš zgolj površno prelistati in ga nato za neko nedoločeno obdobje prostodušno postaviti na knjižno polico, ampak te kliče, da segaš ponovno in ponovno po njem in se vsakič na nov način prepustiš enkrat bolj govornici slike in njene kompozicije, drugič bolj globokim razmislekom o začetkih človekovega uprizarjanja tipičnih človeških situacij, tretjič morda razmišljaš o naših prednikih v različnih

zgodovinskih obdobjih in njihovih življenjskih usodah, iz katerih so vedno znova našli izhod iz še tako težkih okoliščin tudi zato, ker so s pasijonsko procesijo premišljevali in uprizarjali trpljenje našega Gospoda Jezusa Kristusa in njegovo življenjsko darovanje za odrešenje vseh ljudi.

Vprašujem se torej, kaj mi knjiga poleg neizbežnega, vsaj kratkega spomina na našo preteklost, morda še ponuja prav za današnji ali celo prihodnji čas? Kako za današnjo pastoralno prakso uporabiti to vsebinsko in sporočilno bogato knjigo? Kako to storiti enako uspešno 283 let potem, ko je, na tedanjemu času najbolj primeren način, to storil kapucinski pater Romuald z uprizarjanjem pasijona v duhovni blagor svojih tedanjih sodobnikov? Na to daje odgovor izkušnja tistih 84 evropskih mest, kjer potekajo podobne upodobitve kot je bila nazadnje leta 2009 v Škofji Loki in nam jo ta monografija na edinstven in monumentalen način predstavi.

Ljubljana, 26. aprila 2014

*dr. Peter Kvaternik
pastoralni teolog*

Monografija Škofjeloški pasijon 2009, ki jo je leta 2013 izdala Občina Škofja Loka, nedvomno že na prvi pogled predstavlja svojevrstni spomenik spomeniku oziroma natančneje živi mojstrovini državnega pomena, kot Škofjeloški pasijon statusno uradno opredeljuje slovenska spomeniškovarstvena zakonodaja. Rokopis Škofjeloški pasijon velja kot najstarejše dramsko besedilo v slovenskem jeziku. Nastal je v zgodnjem 18. stoletju izpod peresa kapucinskega patra Romualda, v času in okolju, kjer je imelo upodabljanje največje drame v človeški zgodovini že dolgo tradicijo. Petnajstih prizorov iz Kristusovega pasijona v fresko tehniki s konca 14. stoletja na fasadi romarske cerkve v Crngrobu v neposredni bližini Škofje Loke je le en izrazit primer. Seveda pa je Škofjeloški pasijon veliko več kot le niz (»živih«) slik, je namreč procesija pravih prizorov, ki jih v monografiji odlično predstavljajo nepogrešljive fotografije Zvoneta Pelka in Jureta Nastrana. Več deset računalniško združenih slik dramaturških prizorov bralcu ponujajo neizogiben miselni vstop v neposredno dogajanje na starih škofjeloških ulicah, ki niso zgolj scenografija uprizoritve, temveč izvirni historični oder obravnavane drame. To pa je tista komponenta, ki sta jo avtorja uspela likovno in pomensko prepričljivo ovekovečiti.

Kot poseben poklon in vrednost lahko štejemo tudi besedila, zlasti Igorja Grdine, ki je prispeval filozofsko antropološki esej o pasijonskih uprizarjanjih z naslovom Med svetlobo večnosti in barvami tradicij. Besedilo je avtor zasnoval kot duhovni uvod v pomen in bistvo Škofjeloškega pasijona, in sicer na način, ki bralca ne pušča ravnodušnega.

Ljubljana, 7. maja 2014

*Robert Peskar
umetnostni zgodovinar*